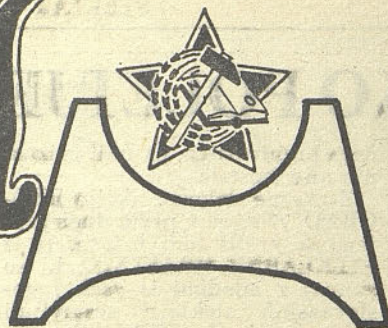

MDB JUGOSLAVIJA NA MDA BUKAREŠTA '77

Na pobudo predsedstva zvezne konference ZSMJ je bila organizirana MDB Jugoslavija, ki je s svojim delom pripomogla k odpravljanju posledic katastrofalnega potresa, ki je letos prizadel glavno mesto Romunije — Bukarešto. Brigada je bila sestavljena iz predstavnikov republik in pokrajin. Kandidati za to brigado so morali izpolnjevati naslednje pogoje: starost nad 18 let, kvalificiran ali visokokvalificiran najboljši delavec, družbenopolitično aktiven in udeleženec vsaj ene mladinske delovne akcije. Zahtevali so naslednje profile: zidar, električar, pleskar, mozaičar, železokrivce, tehnik, keramik, mizar, tesar itd.

Na osnovi dopisa Republiške konference ZSMS se je medobčinski svet ZSMS revirskih občin angažiral na iskanju možnega kandidata in se po daljši razpravi na medobčinskem nivoju pri izbiri kandidatov odločil, da našo regijo zastopa tov. Slanšek Borut, po poklicu gradbeni tehnik iz SGP Hrastnik, ki je edini odgovarjal vsem zahtevanim pogojem. Medobčinski svet ZSMS se je zavedal, v kakšni težki situaciji je SGP Hrastnik, vendar je vodstvo podjetja kljub temu spoznalo pomembnost te delovne akcije, predvsem pa dejstvo, da bo Revirje zastopal njihov član kolektiva.

Predstavniki SR Slovenije, skupno 8, smo se zbrali v soboto, 13. 8. 1977 ob 7. uri na ljubljanski železniški postaji. Tu nas je pričakal in pozdravil predsednik centra za mladinske delovne akcije pri Republiški konferenci ZSMS tov. Zlatko Vogrič, ki nas je seznanil z vsemi podrobnostmi našega poslanstva in nam predal vozne karte, nato pa smo se z vlakom odpeljali v Beograd.

V Beograd smo prispeli ob 18.30 in se takoj napotili na zborna mesto vseh brigadirjev v hotel Park. Tu smo se spoznali, prejeli uniforme in majice ter tam tudi prenočili. Naslednji dan zjutraj smo konstituirali brigado in prevzeli zastavo ORB JUGOSLAVIJA ter krenili v Bukarešto. Tu so sprejemu prisostvovali vidni družbenopolitični predstavniki Romunije, naš predstavnik predsedstva Zvezne konference ZSMS za mednarodne odnose tov. Cedo Marković in predstavniki jugoslovanske ambasade v Romuniji.

Z delom smo pričeli v torek, 16. 8. 1977 ob 7. uri in končali ob 15. uri. Pred pričetkom je bila slavnostna otvoritev MDA Bukarešta 77, dvignili smo tudi zastave obeh držav. Gradili smo poslovno-stanovanjski objekt v naselju Millatari. To bo druga naj-

višja stavba v Bukarešti s svojimi 17 nadstropji. Brigada je šla 77 brigadirjev in je imela v svojem sestavu 33 zidarjev, 14 armircev, 8 pleskarjev, 4 gradbene tehnike, 2 tesarja, 1 mizarja in ostale gradbene profile (električarje, vodoinstalatere, monterje centralne kurjave, mozaičarje, kovinarje itd.).

Dosegli smo zavidljive uspehe, saj je brigada kar šestkrat prekoračila romunske gradbene norme. Vrednost izvršenih del znaša 600.000 leijev ali 100.000.000 starih dinarjev. Vsak brigadir je prispeval 20 učinkovitih dni.

Udeleževali pa se nismo le na delovnem področju, marveč tudi v društvenih aktivnostih, ki so potekale v popoldanskem času. Program društvenih aktivnosti smo sestavili skupno z jugoslovansko ambasado v Romuniji in VTC (Komunistična mladina Romunije), ter ga sprejeli na zboru brigadirjev. Ta program je obsegal: ogled mesta in kulturnih pri-

reditov, ogled muzejev, športna srečanja, sodelovanje na manifestaciji v zvezi z nacionalnim praznikom Romunije 23. avgusta, ogled predstave narodnih pesmi in plesov, organizirali smo predavanja, udarniške akcije, izdajali smo zidne časopise, biltene, izdelovali smo fotografije, organizirani so bili plesi in izleti in podobno. Tudi ta program smo stoodstotno realizirali. Namen akcije ni bil le pomagati prizadetim ljudem na najbolj konkretni in neposreden način — s prostovoljnimi deli — marveč je bil velik poudarek na negovanju tradicij NOB, na razvijanju bratstva in enotnosti, na vzpostavljanju tovarištva in dobrih človeških in sosedskih odnosov, na izgradnji mlade osebnosti v duhu samoupravnega socialističnega razvoja. Brigada je delovala povsem na samoupravni bazi prek zbora brigadirjev, prek sestankov štaba in komisij in prek četnih sestankov. Dobro sta delovala tudi ak-

tiv ZKJ in aktiv ZSMJ, ki sta prispevala levji delež k usposabljanju mladih. Predlagali smo tudi 28 novih članov za sprejem v članstvo ZKJ.

Zaradi tako izvedene akcije smo bili s sklepom zbora brigadirjev z dne 14. 9. 1977 vsi proglašeni za udarnike v letošnjem letu.

Tudi vsega lepega je enkrat konec in to lepo se je za nas končalo 14. 9. 1977 ob 23.17, ko smo se s solzami v očeh poslovili od naših gostiteljev — prijateljev Romunov, ki so nam ob slovesu obljubili, da nam naslednje leto vrnejo obisk.

Ob zaključku bi se rad zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da sem se lahko udeležil te akcije. Hvala!

Se brigadirski zdravo

Z-D-R-A-V-O!

Zdravo! Zdravo! Zdravo!

Septembrsko slavlje

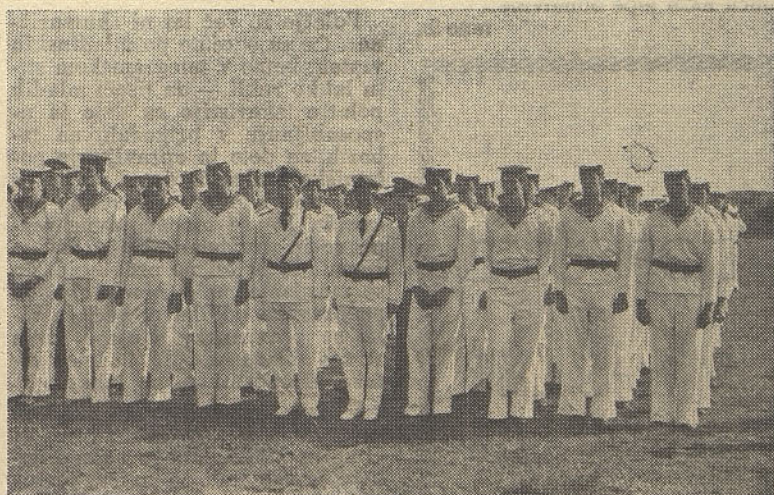
V naši enoti smo jubilej — 35. letnico Jugoslovanske vojne mornarice obeležili na najbolj svečan način. S posebnimi manifestacijami je bil posebno izpolnjen mesec september. V začetku meseca so so v mornarskem klubu pomerile najboljše ekipe v kvizu na temo »35 let vojne mornarice«, hkrati pa je bila odprta razstava fotodokumentov o Titu in razvoju naše vojne mornarice vse do da-

nes. Poleg slikarjev in kiparjev so tu svoje mesto našli tudi modelarji in karikaturisti.

Slovesnost 10. septembra — dnevu vojne mornarice se je začela s svečanim zborom, pred katerim so bila prebrana povelja o odlikovanjih, napredovanjih, nagradah in pohvalah. Ob tej priliki so bili podeljeni pokali in priznanja najboljšim ekipam, ki so se izkazale na področju šport-

nih, kulturnih in ostalih aktivnosti. V popoldanskih urah je bilo ob bogatem kulturno-zabavnem programu organizirano že tradicionalno srečanje mladih in pripadnikov vojne mornarice. Ob tem pomembnem jubileju je bilo na svečan način v vrste ZKJ sprejeto večje število mladih mornarjev.

mornar Tone Bezgovšek

Na svečanem zboru

BRIGADIRSKO POLETJE

V preteklih mesecih, predvsem julija in avgusta smo lahko velikokrat slišali za mlade, ki so poletje preživljali na »najbolj udarniških počitnicah na svetu« — za BRIGADIRJE.

Mladi, organizirani v mladinske delovne brigade, so delali na številnih zveznih in republiških akcijah po vsej Jugoslaviji, dali so pomemben prispevek k razvoju predvsem manj razvitih območij. V to armado brigadirjev se je vključila tudi revirska mladina, ki se je letos organizirana v več mladinskih delovnih brigad, udeležila zveznih in republiških delovnih akcij. Pa poglejmo, kje so naši brigadirji in brigadirke presegali norme in osvojili lep kup priznanj, pohval in udarniških značk.

Brigadirsko poletje so odprli mladi revirčani, ki so sodelovali v I. izmeni zvezne delovne akcije NIŠ '77. Brigada se je imenovala »Brigada ustanovnega kongresa KPS«, sestavljali pa so jo brigadirji iz šestih pobratenih občin: Zagorja in Aleksinca, Trbovelj in Lazarevca ter Hrastnika in Raške.

OK ZSMS Hrastnik je bila organizator občinske brigade »3. julij«, ki je osvojila najvišje pri-

čega prebivalstva, pa tudi priznanja niso izostala.

Z zvezne delovne akcije BEOGRAD '77 so se v prvih dneh septembra vrnili tudi brigadirji iz STEKLARNE HRASTNIK, ki so skupaj z mladimi iz vseh jugoslovanskih steklarn sestavljali delovno urigado STEKLARJI JUGOSLAVIJE. Za izredne delovne rezultate na delovišču je bila brigada nagrajena z najvišjim priznanjem akcije — s trakom »Dvajseti oktober«.

Prvič pa je imel Hrastnik svoje predstavnike tudi na delovni akciji mednarodnega značaja. Mladi hrastniški gradbinci so skupaj z vrstniki iz ostalih republik in pokrajin, organizirani v mladinsko delovno brigado JUGOSLAVIJA, opravljali dela pri odstranjevanju posledic potresa v glavnem mestu sosednje Romunije — v Bukarešti. Dovolj nam pove podatek, da so kar šestkrat presegali romunske gradbinske norme in zato ni čudno, da so se sredi septembra gostoljubni Romuni kar težko poslovili od njih.

O uspehih hrastniških, pa tudi revirskih brigadirjev na akcijah po vsej Jugoslaviji in tudi zunaj nje bi lahko še veliko napisali. Naj zaključimo z besedami naših brigadirjev: »Sestanemo se spet

O prazniku mornarjev

Minilo je petintrideset let od tistih vojnih dni, ko je bila v izredno težkih pogojih narodnoosvobodilnega boja in revolucije jugoslovanskih narodov ustanovljena naša vojna mornarica. V številnih bojih z znatno močnejšimi in bolje opremljenimi po-

V povojnem obdobju se je vojna mornarica z ostalimi rodovi naših oboroženih sil razvijala in krepila ter vzdrževala kontinuiteto v razvoju koncepta splošnega ljudskega odpora na dragoce- ninih izkušnjah narodnoosvobodilne borbe. Oborožena z najmodernejšo vojno tehniko skupaj z enotami teritorialne obrambe naša vojna mornarica danes predstavlja varnega čuvaja morske meje, notranjih plovni poti naše dežele, branilca svobode in nadaljnje uspešne izgradnje našega samoupravnega socialističnega sistema.

Skupaj s pomorskim gospodarstvom in rečnim ladjevjem je dala vojna mornarica jugoslovanske ljudske armade svoj značajan prispevek k razvoju Jugoslavije kot pomorske dežele.

Pripadniki vojne mornarice se bomo tudi v prihodnje trudili, da bo med vsemi enotami in ustanovami vojne mornarice vladala visoka moralno-politična enotnost. Naša posebna obveza bo tudi v prihodnje negovanje svetlih tradicij in revolucionarnega duha narodnoosvobodilne borbe, stalno izgrajevanje in krepitev borbene sposobnosti in osvajanje novega vojno-strokovnega znanja, da bi kar najbolj obvladali najmodernejšo borbena tehnika in druga sredstva oborožitve in opreme. To bo naš najboljši prispevek k nemotenemu razvoju in srečni prihodnosti naše dežele ter miru v svetu.

mornar Tone Bezgovšek

morskimi silami okupatorja so enote vojne mornarice uspešno izvrševale svoje naloge in dale s tem pomemben prispevek v skupni borbi za osvoboditev naših narodov. V teh borbah so pripadniki naše vojne mornarice pokazali primerno hrabrost, požrtvovalnost, upornost in vdanost ciljem revolucije.

Kumarice vlagamo v jeseni

Poletju pravimo čas kislih kumaric — tako za šalo seveda. Jesen pa označujemo kot delovno obdobje, ko skušamo postoriti vse tisto, kar nam je ostalo v načrtih do konca leta, pa ko snujemo tudi že načrte za v prihodnje. Toda, če poletje imenujemo čas kislih kumaric (bolj prav bi bilo — kumarice), potem bi morali vedeti, da se kumarice vlagajo konec poletja ali še raje jeseni. In če vse te prispodobne prenesemo v vsakdanje življenje — tisto, kar poleti zraste, se »nabere«, jeseni poskušamo čimbolj pametno (seveda akumulirano) uporabiti in koristiti jeseni, pa čez zimo in nato še vso pomlad.

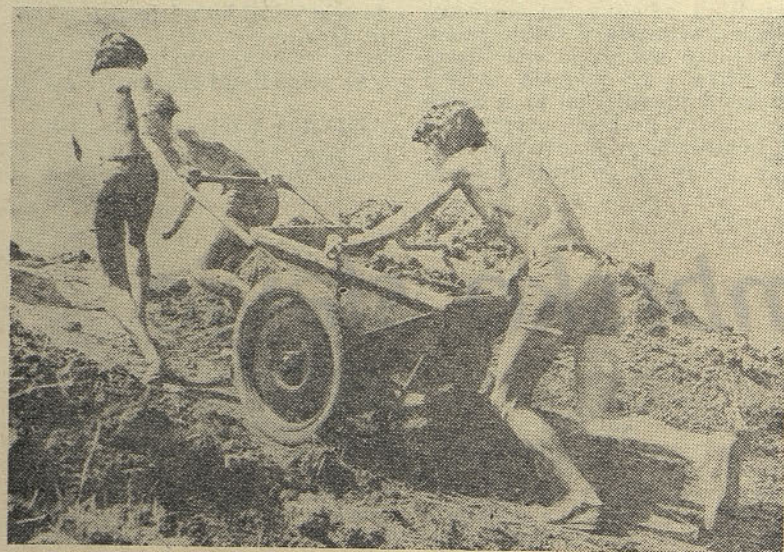
Poletje že več let ni »kumarično«. Če se ozremo po mladinskih vrstah, bomo v telegramskem stilu lahko rekli — da tisoči mladih poletje izkoristijo za delo in usposabljanje v brigadah, na taborih, za delo in opravljanje počitniške prakse in da so počitnice tudi za mladega človeka vse krajše. Da se mnoge javne razprave in družbene akcije, začete spomladi, poleti ne prekinejo, da se morda le malo razvlečejo, da pa pravega oddiha ni več. In tako se pravzaprav snujejo ideje za čas »vlaganja«. Ta pa letos gotovo ni enostavno, ne lahko.

V zvezi socialistične mladine začnemo z razpravo za deseti kongres ZSMS. Mnoge naloge čakajo mlade tudi na najrazličnejših posameznih področjih življenja in dela. Tako bo morala študentska in srednješolska mladina

aktivno sodelovati v dokončnem konceptu usmerjenega izobraževanja, pa dograjevanja štipendijske politike, delavsko pa seveda pa seveda tudi vso drugo mladino čakajo pomembne naloge v zvezi z uresničevanjem in izpolnjevanjem zahtev zakona o združenem delu, pa javna razprava o štirih zakonih (med njimi o zakonu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu), ki izvirajo iz zakona o združenem delu. Tu so potem še nadvse obsežne in pomembne priprave na volitve v prihodnjem letu, na kongrese Zveze komunistov in še bi morali naštevati. Nenazadnje, tu je tudi široka javna razprava o družbenih organizacijah in društvih.

Nekaj je gotovo. Od tega, kako smo preživeli »kumarično« obdobje, od rezultatov usposabljanja mladih na akcijah in v pozno spomladanski in poletni politični šoli, so v veliki meri odvisni tudi rezultati »jesenskega vlaganja«.

-m-

Z združenimi močmi gre lažje

znanje na republiški akciji KOŽBANA '77 v Goriških brdih, kjer je sodelovala v II. izmeni. Poleg Hrastničanov so v brigadi sodelovali še mladi iz pobratene Raške, brigada pa se je izkazala tudi na lokalni delovni akciji, ko je več dni urejala cesto na Kal.

Zagorjani so se organizirani v mladinsko delovno brigado FRANCA FARCNIKA udeležili letos prvič organizirane republiške delovne akcije GORIČKO '77 v občini Murska Sobota. V III. izmeni so skupaj s postojanskimi brigadirji krepko presegali delovni načrt in so bili ena boljših brigad na tej akciji.

Konec avgusta se je z zvezne delovne akcije POSOČJE '77 vrnila brigada »Ustanovnega kongresa KPS«, katere organizator je že po tradiciji trboveljska mladina. Na potresnem območju so si brigadirji s svojim udarniškim delom pridobili simpatije doma-

naslednje poletje, na nekem drugem gradbišču v kdove katerem koncu naše lepe domovine.«

tone b.

DOPISUJTE
V NAŠ LIST

BUDOKAI

Delavci o svojih pravicah

Poletje je minilo. Ne le narava, tudi ljudje postanejo septembra drugačni, takšna je pač že utečena družbena navada. Čas duševne

in telesne sprostitve, konkretnega in simboličnega mirovanja duše in telesa pod vročim poletnim soncem, skratka, roko na srce

Steklarna Hrastnik prvič na razstavi cvetja

16. septembra 1977 so na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču odprli tradicionalno razstavo Cvetja, sadja in gob. Ta razstava je za večino razstavljalcev pomenila nekaj vsakoletnega. Nekaj, kar je bilo lansko leto in nekaj kar bo naslednje leto...

Za nas pa je pomenila nekaj novega. To je bila premiera Steklarne Hrastnik na sejmu. Bila je uvod v verjetno nadaljnje sodelovanje. Predstavili smo se predvsem s popolnoma novimi artikli. Vaze, ikebane, posode iz onixa, okrasni lončki iz onixa... se lahko s pridom uporabijo za cvetje. Zaradi tega smo se odločili, da sodelujemo in da poizkusimo doseči čim več.

smo bili edini med razstavljalci cvetja.

In ko smo urejali razstavni prostor, smo se obračali okrog sebe in strmeli. Ali nam bo uspelo približati se ostalim razstavljalcem? Ali nam bo uspelo ne preveč očitno izpadati iz okolice in kljub vsemu pritegniti pozornost? Med vsem tistim življenjem, ki ga daje cvetje, je bilo zelo težko iz stekla izvesti občutek naravnosti. Težko je ostati v mejah resničnosti med tistimi parki, gozdovi, vrtovi... Kako doseči skladnost s cvetjem, pa vseeno pokazati, da smo drugačni?

Poizkusili smo z barvo in z izbiro razstavljalnih predmetov. Pretežna uporaba svetlo in temno

(priljubljenega) lenarjenja je bilo s septembrom konec.

September je sploh »lušten« mesec, ker vsi začno spet z novo vneto delati, celo učenci, dijaki in študentje. Mnogi med njimi, ki so izgubili omenjeni status so se prav septembra prelevili v delavce. Prav o mladih delavcih pa bomo v tem sestavku največ govorili. Zakaj? Da, zaradi septembra.

Septembra so v večini delovnih organizacij stekle javne razprave o osnutkih štirih zakonov: o medsebojnih delovnih razmerjih, o samoupravnih delavski kontroli, o volitvah in referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja. Ti pomembni zakoni bodo le še utrdili v ustavi in zakonu o združenem delu zapisane pravice in dolžnosti delavcev.

Naša samoupravna praksa je že večkrat uveljavila vse prednosti, ki jih nudi javna razprava. Na ta način smo pred njunim sprejetjem pretresli tudi ustavo in zakon o združenem delu. V javni razpravi o slednjem je v naši republiki sodelovalo več kot pol milijona delavcev, ki so dali več kot tisoč pripomb in predlogov.

Na zakon o delovnih razmerjih še posebej opozarjamo zato, ker celovito obravnava interese vseh v naše socialistično gospodarstvo vključenih subjektov. Zakon, ki ga bo po javnih razpravah sprejela skupščina SR Slovenije, zajema več delov. V poglavju o varstvu pri delu zasledimo pod 3. točko varstvo mladine, invalidnih oseb in starejših delavcev. Prepisali bomo tiste člene osnutka zakona o delovnih razmerjih, ki govorijo o varstvu mladih delavcev:

139. člen

Delavci, ki še niso dopolnili 18 let starosti (v nadaljnjem besedilu: mladina), uživajo v delovnem razmerju posebno varstvo pri delu.

140. člen

Mladini se ne smejo naložiti dela oz. naloge, ki so pretežno težka telesna dela, ki se opravljajo pod zemljo, dela z viri ionizi-

rajočih sevanj in druga dela, ki lahko škodljivo in s povečano nevarnostjo vplivajo na zdravje oziroma na zdravstveni razvoj glede na njegove psihofizične posebnosti.

141. člen

Mladini ni dovoljeno naložiti, da dela več kot poln delovni čas ali ponoči.

142. člen

Mladini se mora zagotoviti letni dopust po osnovah in merilih, določenih v samoupravnem splošnem aktu, po katerih se odmerja letni dopust drugim delavcem, povečan za sedem delovnih dni.

To niso vsi členi, ki zadevajo zlasti mladino, saj bodo mlade še posebej pritegnili tisti členi, ki govorijo o sklenitvi delovnega razmerja in pripravnstvu.

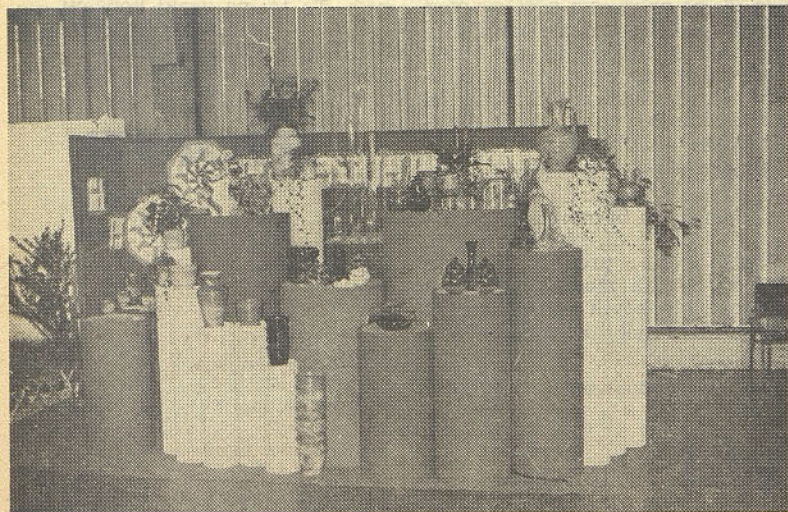
Seveda pa bi bila delitev členov iz osnutka zakona o delovnih razmerjih na »mladinske« in »nemladinske« v osnovi zgrešena, saj prav vsi členi zadevajo vse delavce, ne glede na njihovo starost — zato bodo v javni razpravi enako zavzeto sodelovali vsi delavci. Morebiti so delavci, ki imajo več delovne dobe v prednosti v javni razpravi, saj so že sodelovali v prejšnjih javnih razpravah in bolje poznajo samoupravne odnose. Toda to nikakor ne sme biti razlog, da bi mladi delavci, pa čeprav so pred vsega nekaj dnevi sklenili delovno razmerje, stali boječe ob strani.

Javno razpravo vodijo sindikati v sodelovanju vseh organiziranih družbenih sil, torej tudi Zveze socialistične mladine.

Tovariš iz sindikata, iz ZSM, delegati, vsakdo bo pripravljen priskočiti mlademu delavcu na pomoč s pojasnili, če bo zanje povprašal. Tudi tako bo mlad delavec na delovnem mestu konkretno spoznal moč samoupravnega socialističnega sistema.

Prepričani smo, da se bodo mladi delavci uspešno vključili v javne razprave o osnutkih štirih zakonov, ki bodo še bolj učvrstili in poglobili delavsko samoupravljanje.

-m-

Okusno urejen razstavni prostor Steklarne Hrastnik na vrtnarski razstavi v Ljubljani

Vsak začetek je težak, pravi star pregovor. In tudi naš začetek ni bil enostaven.

Časa za delo je bilo dovolj in po več skicah, maketah in pogovorih smo se odločili za varianto, ki se nam je zdela primerna. Pri izboru materiala za elemente na našem razstavnem prostoru smo poleg vsega ostalega potrebovali tudi cevi s premeri od 200 do 800 mm. Ker cevi iz juvdurja ni vseh teh premerov, smo si morali pomagati s cevmi, ki so jih naredili v delavnicah. Za vso izdelavo elementov so poskrbeli z večjimi ali manjšimi težavami v TOZD 5 Steklarne Hrastnik. Izdelali so vse potrebno: cevi, stole, mizo, pano. Pomagali so tudi v mizarski delavnici in v elektro delavnici.

Kljub vsemu pa so se stvari zakomplicirale pri nabavi barv in sintelona. Ker smo morali barvati cevi v Ljubljani, smo odšli dan prej kot smo predvidevali. Na zagrebškem velesejmu si razstavljalci med razstavljalci, ki so ti podobni po artiklih. V Ljubljani pa

zeleno s čisto majhnim dodatkom modre je naredila kar precej nenavaden vtis. V steklarstvu je zelena barva nezaželena in bi pri razstavljanju kozarcev slabo vplivala na barvo stekla. Pri razstavljenih predmetih pa barva nikakor ni bila najvažnejši faktor. Z medlo osvetlitvijo od spodaj smo dali barvnim vazam le večji čar in bolj neotipljiv, krhek, steklen občutek. Vsekakor so stavljanju med ostali razstavnimi prostori pomagale cvetlice, ki smo jih vključili med naše elemente.

Kako je razstavni prostor izgledal, ne morem in ne smem ocenjevati. Pri vaši predstavi vam naj pomagajo fotografije, ki bodo poizkusile, čeprav v le črno-bele, vsaj v grobem predstaviti način odprtosti razstavljanja.

Zdi se mi, da smo dosegli zaželeni uspeh. O realnih rezultatih naj sodijo tisti, ki so si nevezani ogledali razstavo.

Oblikovalec
Besednjak Vanda

Neznano slovensko NOB pesništvo

Na zadnjem slavističnem zborovanju v Portorožu okt. 1976 smo poslušali tudi predavanje o delu znanstveno raziskovalne skupine, ki zbira še neobjavljene pesmi naše NOB. Ta akcija traja že peto leto. Doslej so zbrali že prek 6.000 besedil v slovenskem jeziku. Pregledali so že prek 24 muzejev in pri avtorjih pesmi odkrili na domu še več del.

V Portorožu smo sklenili, da pomagamo pri odkrivanju neobjavljenih NOB pesmi. V poštev pridejo pesmi, ki so izšle v glasilih med vojno, po njej, pisane v zvezke, na liste... Napisane so lahko doma, v partizanih, v taborišču... Vsebinska je lahko tudi intimna. Ko smo iskali prek šolske mladine, smo na Dolu in v Hrastniku odkrili že tri avtorje pesmi iz tega časa. Upamo, da se bo kaj

našlo tudi prek tega članka v tovarniškem glasilu. Prosim, da povprašate tudi sorodnike in znanke, če bi vedeli za takšna besedila. Naslov pošljite, prosim, v uredništvo glasila, ker bomo avtorje pesmi obiskali in besedilo dokumentirali s posebnim zapisnikom. Večina teh pesmi bo objavljena v delu Slovensko NOB pesništvo od 1941 do 1945. Hvala za sodelovanje!

Fanči Moljk,
Dol pri Hrastniku

STANOVANJE

Kvadratni meter stanovanja dosega cene danes take, da človek se brez sramovanja vpraša, če zlate uporabljajo zidake.

Zdravnik svetuje

ZNAČILNOSTI IN NEGA MLEČNEGA ZOBOVJA

Prvi zobek našega dojenčka, ki ga velikokrat z nestrpnostjo pričakujemo, nas spravi v dobro voljo, istočasno pa nas začne skrbeti, ali bo naš otrok imel lepe in zdrave zobe.

Pa napišimo nekaj besed o teh prvih, kakor pravimo, mlečnih zobeh. Kot je verjetno vsem mamicam znano, dojenček dobi prvi mlečni zob od 4. do 9. meseca starosti. Od tega trenutka dalje v določenih časovnih obdobjih izraščajo ostali mlečni zobje, v tretjem letu starosti pa je zaključena mlečna izrast zobovja ali kakor ji pravimo tudi prva denticija.

Med izraščanjem zob otroci ponavadi čutijo nek nemir, na tistem mestu, kjer bo izrastle zob, pa napetost in rahlo srbenje, zaradi katerega si drgnejo dlesni. Na splošno se ti otroci tudi bolj slinijo, ni pa pravilno že zakoreninjeno mišljenje, da spremlja izraščanje mlečnega zobovja temperatura, driska, bruhanje ali celo bolečina. Teh znakov nikakor ne smemo pripisati izraščanju zob, pomenijo le, da je naš dojenček bolan.

Kot sem že omenil, je okrog tretjega leta zaključena izrast mlečnega zobovja. V tej dobi ima otrok v vsaki čeljusti po 10 zob, torej skupaj 20, ki so me seboj praviloma v tesnem kontaktu. Če posredi ni bilo kake razvojne motnje ali kake hude razvade, kot so predolgo sesanje dode, prsta ali kakega drugega predmeta, potem sta oba zobna loka polkrožne oblike, sprednji zgornji sekalci pa so pri zaprtih ustih v rahlem previsu nasproti spodnjih.

Nekako po končanem 4. letu se začno zobje med seboj razmikati. Pojavijo se špranje med zobmi, ki jih imenujemo diastene. Te se večajo z vsakim nadaljnjim letom kot posledica rasti čeljustnic, oziroma priprave za pravilno izraščanje stalnih zob, ki pa jih je več in so tudi večji. Če bi rast čeljustnic v tej dobi bila premajhna ali bi celo izostala, bi zmanjkalo prostora za stalnike, ki bi izraščali na nepravem mestu.

S pojavom diastem pa se začne topitev — resorpcija korenin tistih zob, ki so prvi izrastle in bodo tudi prvi izpadli. Ko se stopi cela korenina, je zob pritrjen samo še s krono za dlesen in je tik pred izpadom. Kot prvi izpadejo spodnji mlečni sekalci in to nekako v sedmem letu, v šestem letu pa izrastejo prvi stalni končniki in to zadaj tik za mlečnimi zobmi.

Katere pa so funkcije mlečnega zobovja?

Vsekakor je na prvem mestu sposobnost žvečenja; saj je otrok v tej starosti polnopraven član družine za mizo, se pravi, da ima isto hrano kot odrasli. Druga zelo pomembna vloga pa je vezana za govor. Ravno v dobi, ko otrok začne govoriti, mu izrastejo tisti zobje, ki so potrebni za pravilno izgovorjavo.

Na žalost pa se kmalu po izrastu zoba pojavi tudi zobna gniloba, ki jo imenujemo karies. Ta je zelo razširjen. Samo na prvih sistematskih pregledih triletnih otrok smo ugotovili, da je le slaba polovica tistih, ki imajo še vse zobe zdrave, medtem ko je v 6. letu starosti popolnoma zdravo zobovje že prava redkost.

Mlečno zobovje je zaradi slabše zgradbe manj odporno proti kariesu, zato ta hitro napreduje.

Posledica obsežnega kariesa v otrokovih ustih je hiter propad mlečnega zobovja in njih prezgoden izpad, kar pa otežkoča njihovo osnovno funkcijo, se pravi žvečenje. Pri nepopolnem žvečenju in odklankanju hrane se otrok slabše razvija in s tem v zvezi je njegova odpornost proti bolezni manjša. Prezgodnji izpad mlečnega zobovja zaradi gnilobe ima za posledico tudi nepravilno izraščanje stalnih zob.

Da bi pa le nekako zaustavili ta nagel nastanek in razvoj kariesa, pa se poslužujemo naslednjih metod: zdrava prehrana, ustna higiena in pa takojšnje zdravljenje že s kariesom okuženega zoba. Zdrava prehrana je tista, katero svetuje sestra ali zdravnik v posvetovalnici za otroke, zobozdravnik bi dodal le še to, da se čim bolj izogibamo tiste hrane, ki pospešuje razvoj zobne gnilobe. To so vsi ogljikovi hidrati in še posebej tisti, ki se lepijo na zobe kot na primer: svež bel kruh, čokolada, vse vrste slaščic in podobno. V zameno pa priporočamo več zelenjave, mesa, svžega sadja, mleka ter mlečnih izdelkov.

Zelo pomembna pa je tudi ustna higiena, to je predvsem mehanično čiščenje zobovja. Pri dobrem žvečenju in zadostno trdi hrani se zobje že sami očistijo, le nekaj mest je, kjer se še po tako intenzivnem žvečenju hrana zdrži. To so predvsem prostori med zobmi, globoke brazde nagriznih ploskvah kočnikov in ob vratu zoba. Tu hrana v prisotnosti bakterij gnije. Nastajajo kisline, ki načno sklenino zoba. To je začetek zobne gnilobe.

Zobni gnilobi se najbolj upremo z zobno ščetko in zobno pasto. Praviloma bi morali čistiti zobe po vsaki jedi, obvezno pa je čiščenje zvečer pred spanjem in jutraj. Ščetka mora odgovarjati velikosti otrokovih ust. Za otroke naj bo tudi nekoliko mehkejša.

Zobno pasto pa naj si otroci izberejo sami glede na okus, ki jim najbolj ustreza.

Sedaj pa še, kdaj naj otrok prične čistiti zobe? Mnenja smo, da začne s čiščenjem takrat, ko mu zrastejo vsi mlečni zobje, to je po končanem drugem letu starosti, pomembno pa je, da ga starši naučite pravilne tehnike umivanja, predvsem pa pravila: umivanje od dlesni proti zobu, zgornjo vrsto od zgoraj navzdol, spodnjo vrsto od spodaj navzgor.

Vsak karies je treba takoj pozdraviti. Prednost takojšnjega zdravljenja, točneje plombiranja najmanjše luknjice, ki se pojavi na zobu, pa je dvojna. Prvič, preprečimo napredovanje zobne gnilobe in prezgoden propad zoba; drugič, kar je prav tako pomembno, da je poseg v tej dobi hiter in skoraj neboleč. To pa nam pomaga, da otroka vzgojimo v dobrega pacienta. Če ravnamo drugače in pripeljemo otroka v ambulantno, ko že nekaj dni zaradi bolečin ne je, ali se že ponoči zbujajo, je že večkrat prepozno. V tem primeru zobu ne moremo več pomagati, poseg pa je daljši in večkrat zelo boleč. To je slaba izkušnja za otroka, ki si jo zapomni in drugič ne bo prišel prej, ko bo imel spet podobne težave.

Zato priporočam staršem, da se držijo navodil, ki jih dobijo pri prvem pregledu in vseh nadaljnjih. To je: po vsaki končani sanaciji — ozdravljenju, ponovno čez 3 mesece na pregled.

Dipl. stomatolog Anton Leskover

HUMOR

PESEM

O, kam si odšlo,
slovensko polje,
kje ste zelene
gore in vode?

Kjer rasla je trava
lepa nekdanj,
obupana kravca
samuje sedaj.

Le saje strupene
na njivi leže,
ko dimniki širni
vse dni se kade.

-m-

IZ SODOBNOSTI ŽIVLJENJA

Zanima ga plača,
pa hrana za žrjet,
da le vozi se v fičku,
pa ves je prevzet.

-m-

POTROŠNIK

Plačo dvignil sem v banki,
spotoma na trg zavil,
cajno sem prinesel v eni roki,
ves denar pri branjevkah pustil.

-m-

Za nagradni kviz znanja iz prejšnje številke »STEKLARJA« smo prejeli 16 rešitev. Pravilni odgovori se glasijo:

1. c) kameleon
2. a) Miha Marinko
3. a) Isaac Newton
4. a) Oscar
5. b) ju-do

Za pravilne odgovore prejmejo nagrade naslednji izžrebanci:

1. nagrada 30 din:
Dremel Karli
2. nagrada 20 din:
Rojko Jože
3. nagrada 10 din:
Rojko Silva

NAGRADNI KVIZ ZNANJA GLAS MLADIH

1. Z versajsko pogodbo in mirovnim pogovorom (junija in julija 1919) so se sporazumeli o nastanku predvojne Jugoslavije (tedaj imenovane države SHS) in o njenih mejah.

Jugoslavija je dobila od razpada avstro-ogrske monarhije pokrajine predvsem s slovenskim, hrvaškim, srbskim in muslimanskim življem. Koliko km² je merila predvojna Jugoslavija?

a)

2. Z versajsko mirovno pogodbo pa še niso priključili celotnega ozemlja državi SHS. Priključili niso Slovensko Koroško (Celovško pokrajino), za katero pa so določili plebiscit. Ob neenakopravnih pogojih za Slovence in skoraj 9% večino (59% glasov) so priključili Slovensko Koroško Avstriji.

Kdaj je bil koroški plebiscit?

- a) oktobra 1920. leta
- b) decembra 1920. leta
- c) aprila 1922. leta

3. Ob tržaškem zalivu so ustanovili STO (svobodno tržaško ozemlje), ki je bilo razdeljeno na dve vojaški upravni enoti, Anglo-ameriško cono (222 km² s Trstom) in Jugoslo-

vansko cono (516 km² ozemlja). Jugoslavija in Italija se nista mogli sporazumeti glede guvernerja STO. Zahodni zavezniki so sklenili 1953. leta priključiti v upravljanje eno od con Italiji.

Katero?

- a) cono A
- b) cono B

4. Konec 19. stoletja je nastala vsenarodna politična organizacija, ki jo je vodil Goce Delčev. Organizacijo skušajo razbiti s tem, da ubijejo njihovega voditelja. 2. avgusta 1903 se je začela vstaja, ki so jo izvedli bolgarski predstavniki, ki so se vrnili v organizacijo. Središče vstaje je bilo v Hruševu. Kako se imenuje ta vstaja?

5. Kdo je napisal te izreke o ljubezni?

Prva ljubezen osvaja dušo mnogo prej kot telo; pozneje osvaja telo prej kot dušo, včasih duše sploh ne osvojiš.

Ce si kamen, bodi ljubeč; če rastlina, bodi občutljiv; če človek, bodi ljubezen.

Ljubezen je ljubeča pozaba vsega drugega.

- a) Viktor Hugo
- b) Tagore
- c) Balzac